

нып, оларды қолдану мысалдары келтірілген. Сонымен қатар, жасанды сана атқарымдардың артықшылықтары мен кемшіліктері берілген. Бұл жұмыстың мақсаты журналистерді жасанды санамен алмастыру мүмкіндігін анықтау.

Кілт сөздер: жасанды сана, роботтар, журналист, БАҚ, БАҚ-тағы жасанды сан, жаңалықтар

Abat K.K.

Scientific supervisor: Velitchenko S.N.

**Popularity of artificial intelligence in mass-media:
do robots dream of becoming a journalist?**

Abstract: in this article you may find the determination of the place of artificial intelligence in mass media. The main goals of artificial intelligence algorithms are analyzed and examples of their use are given. Also, the advantages and disadvantages of artificial intelligence functions are given. The purpose of this work is to establish the possibility of replacing journalists with artificial intelligence.

Keywords: artificial intelligence, robots, journalist, mass media, artificial intelligence in mass media, news

Сведения об авторах:

Абат Карина Кайратовна, лаборант-исследователь кафедры «Медиакоммуникаций и истории Казахстана» Международного университета информационных технологий.

Велитченко Светлана Николаевна, ассоц.профессор кафедры «Медиакоммуникаций и истории Казахстана» Международного университета информационных технологий.

ӘОЖ 372.882

Макатова А.А.

Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті

Қостанай, Қазақстан

Ғылыми жетекші: Сейсембай Г.А.

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ЦИФРЛЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Аңдатпа. Бұл мақалада қазақ тілі сабақтарында цифрлы технологияның маңыздылығы мен тиімділігі жайлы талданды. Smart технологияларды қолданудың оқушыларға тигізетін пайдасы мен артықшылығы сараланып, олардың түрлері мен ерекшеліктері көрсетілді.

Кілт сөздер: цифрлы технология, әдіснама, learningApps.com, sorvio

Кіріспе

«Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын байыптылықпен жүзеге асыру бүгінде баршаның басты міндетіне айналуы, бір жағынан жаһандану үрдісінен туындаған уақыт талабы десек, екінші жағынан, онсыз технологиялық, экономикалық, әлеуметтік салалардағы терең өзгерістерді көзге елестетудің өзі қиын. Елбасы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» Жолдауында жаңа әлем көшбасшыларының қатарына қосылу үшін цифрландыру жөніндегі қанатқақты жобаларды табыстарымыздың берік кепіліне айналдырып, бұл тәжірибені кеңінен тарату міндетін алға қойған болатын [1]. Сәйкесінше, білім беру жүйесі жаңарып жатқанын ескере отырып, күн сайын

жаңашыл технологиялармен жұмыс жасау міндеті одан сайын артып жатқанын мойындауымыз керек. Қазіргі таңда енгізілген kundelik.kz, smk.edu.kz сынды электронды құралдардың қаншалықты тиімді екені айтпаса да түсінікті.

Ақпараттық технологиялар педагогтарға білім беру үрдісінде қосымша құрал ретінде қызмет атқарады. Сабақтың тақырыбына сай бейнематериалдарды, тірек сызбаларды, иллюстрацияларды электрондық оқулыққа енгізіп, көрнекі құрал ретінде қолдану тұлғаның танымдық қабілетін арттырады. Жеке тұлғаға білімділік, ептілік, дағдығы қалыптастыруда білімгерлердің ой-өрісін, шығармашылық ойлау қабілетін дамыту, сөздік қорын байыту, ана тілін қадірлеуге тәрбиелеу мақсаты көзделді [2,141-144].

Негізгі бөлім

Қазіргі кездегі қоғамның ақпараттану жағдайында ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы адам өмірінің әртүрлі саласына біртіндеп өзгерістер енгізуде. Ақпараттық технологияның қарыштап өркендеуіне сәйкес электрондық оқыту деп аталатын оқытудың жаңа технологиясы қалыптасып нығая түсуде. Сонымен қатар, электрондық оқыту құрылымы мен мазмұны, оқыту әдістеріне, оқытудың формасымен және құрамына қойылатын кешен талаптарды анықтау қажеттігінен электрондық оқытудың әдістемелік жүйесін қалыптастыру мақсаты туындап отыр. «Электронды оқыту» термині білім беруде ақпараттық және коммуникациялық технологияны қолдану аумағында бірқатар терминологиялық ұғымдарды жалпылау болып табылады. Электрондық оқыту бейне, аудио, мультимедиа технологиясы мен олардың әртүрлі комбинацияларын енгізуге байланысты болып отыр [3, 135-136]. Шыныменде, сабақты өткізу барысында үлкен аудиторияға ақпаратты толық, әрі теңдей жеткізу үшін компьютерлік желілердің тигізер пайдасы көп. Әсіресе, қазақ тілі сабақтарына қолдану тиімді. Себебі, қазіргі кезде қазақ тілі пәніне деген немқұрайлық басым. Ұлттық тілімізге, ұлттық әдебиетімізге деген сүйіспеншілікті қайта ояту мақсатында қолдануымызға болады. Оқу процесін тұтастай қамту, тұтас пән деңгейінде ұйымдастыру үшін Smart технологияларды пайдалану қолайлы болмақ. Мысалы learningApp.com, quizlet, quizziz, kahoot, project жобасын құру секілді технологияларды атап өтуге болады. Қазақ тілі сабағында лексика-грамматикалық тақырыптарды жоғарыда көрсетілген программаларға енгізіп салу арқылы сабақты түрлендіріп өткізуге мүмкіндік жасайды. Бұл смарт технологиялардың артықшылығы: түрлі сатыдағы ақыл-ой қызметін қажет ететін жұмыстарды арнайы тәсілдер көмегімен орындауға ықпал жасайды. Мысалы, мультимедиялық құралдарды, анимациялық кескіндер мен түрлі деңгейдегі жаттығуларды өз бетімен орындауға пайдалануға болады. Нәтижесінде оқушының жетістіктерін бақылай аламыз. Бұны арнайы кесте арқылы көруімізге мүмкіндіктер жасалынған.

Екіншіден, оқушылардың өз бетімен жұмыс жасауына ғана пайдаланбай, сабақты түсіндіру, сабақты өткізу кезеңдеріне де пайдалана аламыз. Яғни, аудиолар, лекциялар, семинар мен практикалық сабақтарға қолдануға болады. Бұл сабақты өзгеше әрі қызықты өткізуге мүмкіндік береді.

LearningApps.org сайты арқылы оқушыларда көру арқылы есте сақтау сынды дағдыларды қалыптастыра аламыз. Яғни, қазақ тілі сабақтарында өткізілетін лексика-грамматикалық тақырыптарды сынып оқушыларына түсіндіру барысында медиа, суреттер мен шаблондарға енгізіп салу ықпал етеді. Әуелі, аталған бағдарлама жайлы тоқталып өтсек. Біріншіден, орындауға болатын жұмыстардың алуан түрлілігі. Әр қилы форматта, әр түрлі формада ұсынуға жағдай жасалынған. Мысал ретінде, пазлдарды құрастыру, интеллектуалды ойындар, карточкалар мен ребустар, т.б. жүзден аса тапсырмалар жинақталған.

Тағы бір ерекшелігі, видео мен аудио жазбаларды орналастыруға, тыңдатуға болады. Бұл оқушылардың бойында мұқияттылық пен есте сақтау дағдысын жетілдіреді. Сабақ соңында бәйге не болмаса кроссвордтарды шешкізу арқылы білімдерін бекіту жұмыстарын жасауға болады. Бұған қоса, сөздерді табу, айырмашылықтарын анықтау, сәйкестендіру

секілді әртүрлі формадағы тапсырмалар жүйесін жасауда қамтылған. Бұл технологияның артықшылығы – оқушылардың қалта телефоны көмегімен өздері кіріп, орындаулары. Бұл сайтта мұғалім өз сыныбын құрай алады. Әр сынып оқушыларына тапсырмалар беруге не болмаса өздері құрастырып бірін-біріне алмастыруға, тапсырмаларды шешуге және оны тексеруге болады. Нәтижесінде әр оқушының белсенділігі мен қаншалықты дұрыс орындағанын бағалау да оңайырақ болады. Сабақ соңында өз пікірлері мен ұсыныстарын қалдыру бөлімі енгізілген. Оқушылар сайтқа кіріп, сабақта өткен тақырып бойынша кері байланыс жасай алады. Сол арқылы сабақтың кемшіліктері мен ұнаған тұстары жайлы ой бөлісе алады. Оқушылардың сабаққа деген пікірін, жалпы көзқарасын не болмаса сабақ тақырыбына қатысты сауалнамалар құрастырып, жауабын дайын процент қатынасында алуға мүмкіндік беретін *survio* технологиясын да пайдалануға болады. Мұның артықшылығы – оқушылар өзге оқушылардың жауабын көре алмайды, яғни ақпаратты тек мұғалімнің көре алатындығы. Бұл арқылы оқушылардың өз көзқарасын қалыптастырып, тек өзі шешім қабылдауды жетілдіріп, дамытады. Бұдан шығатын қорытынды, оқушылардың бойында құрастыру, жинақтау, талдау, өзіндік білім алу оны пайдалана білу секілді дағдылар қалыптасады, ол тек оқушы бойында ғана емес, жаңашыл ұстаздардың да бойында қалыптасады. Сондықтан, цифрлы технологияларды қазақ тілі сабақтарында қолдану оқушы білімін арттыру мақсатында ғана емес, оларды қолдану дағдыларын, атап айтқанда, функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін де қажет.

Қорытынды

Елбасының «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында цифрлы технологияны пайдалану арқылы бәсекелестік қабілетіміз артып, жаңа индустрияларды өркендетуіміз қажеттілігі жайлы айтады. Білім беру саласындағы басты міндеттердің бірі – осы цифрлы технологияларды қолдану арқылы оқытудың жаңаша бағытын жүзеге асыру. Қазіргі таңда білім беру сапасын арттыру, ІТ мамандарды даярлау секілді міндеттер басты орында. Сол себепті, қазақ тілі сабақтарында осы цифрлы технологияларды қолданудың маңызы зор. Сол себепті, тереңірек білім беруді қажет ететін интернет желісіндегі сайттар мен цифрлы технологияларды қолдану қажеттілігі туындайды. Яғни, ақпараттық технологияға негізделген тапсырмалар оқушылардың тек қазақ тілі сабағына қажет білімдерін ғана емес, сонымен қоса ІТ – технологияны дұрыс білу, меңгеру қажет. Қорыта келе, оқушының заман талабына сай бәсекелестікке қабілетті болып қалыптасуы үшін *smart* секілді жаңа цифрлы технологияларды пайдалану маңызды болып табылады. Жаңа цифрлы технология түрлерін сабақ үрдісінде пайдалану нәтижесінде, оқушының шығармашылық, зияткерлік қабілетін дамытуға, өз білімін өмірде пайдалана білу дағдыларының қалыптасуына көмек болады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Есқали Ө.Шалабайұлы «Егемен Қазақстан» «Жаңа технология – жетістіктер бастауы».
2. Мейірманқұлова Т. «Қазақ тілін оқыту әдістемесі: Оқу құралы». – Астана: Фолиант, 2010. – 168 бет
3. Қозыбай А., Жексенбиева Н. «Кәсіптік білім беру жүйесіндегі қазіргі оқыту технологиялары. Оқулық». – Астана: Фолиант, 2015. – 152 бет

Макатова А.А.

Научный руководитель: Сейсембай Г.А.

Применение цифровых технологий на уроках казахского языка

Аннотация: В данной статье анализируется важность и эффективность цифровых технологий на уроках казахского языка. Были проанализированы преимущества и возможности использования *Smart* технологий и приведены их особенности и типы.

Ключевые слова: цифровая технология, методика, *learningApps.com*, *survio*.

Makatova A.A.

Scientific supervisor: Seisembay G.A.

The use of digital technology in the lessons of the Kazakh language

Abstract. This article analyzes the importance and effectiveness of digital technology in the lessons of the Kazakh language. The advantages and benefits of using smart technologies for students were analyzed, their types and features are shown.

Key words: digital technology, methodology, learningApps.com, sorvio.

Авторлар туралы мәлімет:

Сейсембай Гүльмира Амангелдіқызы - Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университетінің филология департаментінің аға оқытушысы.

Макатова Аяғоз Артуровна - Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университетінің филология департаментінің 3 курс студенті.

УДК 37.014.3

Bekbossynova K.V., Kaiyrbekova A.J.

S.Toraighyrov Pavlodar State University

Pavlodar, Kazakhstan

Scientific supervisor: Kulsharipova Z.K.

**THE WORLD OF THE LANGUAGE OF LIFE: EARLY PROFILING AS
A PRACTICE OF PREPARATION FOR STUDY, LIFE AND WORK**

Abstract. *The problem of early profiling of primary school children age is one of the first places among other social and psychological problems. The modern schoolboy lives in a world that is complex in its content and ability to socialize. Even considering that it is currently very difficult to assess the problems of early profiling of students, we can say that the scale of this phenomenon is growing by many criteria.*

Primary school teachers and school psychologists note that children of primary school age are most sensitive to social and psychological stress. It is at this age that there is a sharp increase in conflict, undisciplined, self-control students. This is due to many reasons. Let's look at them in our article, IPT (individual profile trajectory of learning).

Keywords: *early profiling, preparation for study, life and work, early profiling technologies.*

Introduction

At present, scientific and technical transformations are taking place at a rapid pace, which impose new requirements on modern schoolchildren. The task of teachers during the application of the updated program is to instill in students the main profile areas, which will help to form a deeper respect for work, to be more tolerant and in terms of interaction, to take responsibility for others, to be a healthy and disciplined person as a future competitive professional.

In our opinion, school education imposes excessive demands on students in the updated programs, not only in high school, but also in primary classes, which leads to the appearance of mental overload, not accepting the results of educational activities, and conscious or unconscious dissatisfaction with the characteristics of characteristic actions.

Literature review

And here these painful experiences occur in combination with negative emotions, which form an inferiority complex and, as a result, unstable behavior occurs. It is thought that a favorable emotional climate in the school team may be one of the reasons for the increase in unstable behavior of